

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ז שבט תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה כח.
דף היומי בהלכה: מסעיף י"א עד סעיף י"ג. | לוח יומי מקוצר: עמוד ע"ט סימן ש"א.
מוסר: פרק ב' אות ט"ז עד פרק ב' אות י"ט.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ג משנה יא עד משנה יג 'סייג לחכמה שתיקה'.

הדף היומי בהלכה

מהו דין טלטול שעון בשבת ברשות הרבים?

בו בעת הצורך, ואסור לעונדו ברשות הרבים, ושעון יד העשוי מזהב, או משובץ ביהלומים - אם עונדים אותו גם כשהוא מקולקל, דינו כתכשיט, ומותר לעונדו במקום שבו מותר לעונד תכשיט (ראה שו"ע שג, יח). ויש אומרים שכאשר שעון הזהב מכוסה בשרוול הבגד, לכל הדעות אינו נחשב כתכשיט, ואסור מאורייתא לעונדו ברשות הרבים. [משנ"ב שא, מה, וביה"ל ד"ה בזה; ביאורים ומוספים דרשו, 33]

שעון כיס אסור בטלטול בשבת ברשות הרבים, בין כשהוא מונח בכיס, ובין כשהוא מחובר לבגד בעזרת שרשרת. ולענין שעון יד נחלקו הפוסקים: יש אומרים שמותר לעונדו ברשות הרבים כיון שנחשב כבגד, אך ראוי להחמיר בכך, מחשש שיקלו גם בשעון כיס. ויש אומרים שאינו נחשב כבגד, כיון שבגד מיועד לשמש את גוף האדם, ואילו השעון אינו משמש את הגוף, אלא שנושאים אותו על הגוף כדי שיוכלו להביט

הדף היומי בהלכה

האם מותר להרכיב משקפיים בשבת ברשות הרבים?

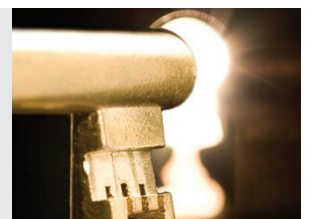

ומי שדרכו להסיר את משקפיו בעת הליכתו ברחוב - אסור לו להרכיבם ברשות הרבים, וכן הנוהג להסירם בעת שיורד גשם - אסור לו להרכיבם ברשות הרבים בשעת הגשמים. ומשקפי קריאה שאין צורך בהם בשעת ההליכה ברחוב - אסור להרכיבם ברשות הרבים; וכן הורו כמה מפוסקי זמננו לענין משקפי שמש. [משנ"ב שא, מד; ביאורים ומוספים דרשו, 34]

האחרונים כתבו שאסור להרכיב משקפיים בשבת ברשות הרבים, מחשש שיפלו מעיניו, וירימם בידו, ויטעה ויטלטלם ארבע אמות. ויש שהורה שאף כשאין חשש שהמשקפיים יפלו, וכמצוי במשקפיים שבזמננו, ברשות הרבים דאורייתא יש להחמיר, כיון שאף כשהם מורכבים על עיניו יתכן שהדבר נחשב כטלטול האסור. ויש מתירים לטלטל משקפיים אף ברשות הרבים דאורייתא, אך יש מהם שהוסיף כי אדם שאינו זקוק במיוחד למשקפיו ראוי שיחמיר.

הדף היומי בהלכה

באיזה אופן ניתן לטלטל מפתח על ידי חיבורו לחגורה?

אינה הופכת אותו לחלק מהחגורה, ואסור לטלטלו. וכמו כן, ההיתר לטלטל את המפתח הוא רק כאשר מחברו לחגורה על מנת שישמש כחלק מהחגורה במשך כל השבת, אך אם מחברו לחגורה רק לפני יציאתו מהבית, על מנת לטלטלו ולאחר מכן להסירו מהחגורה, אסור לטלטלו ברשות הרבים דאורייתא.

במקומות רבים, בעיקר בחוץ לארץ, רווח השימוש במפתח כחלק מהחגורה, על מנת להתיר את טלטולו בשבת ברשות הרבים. היתר זה הוא רק כשהמפתח משמש כאבזם במקום האבזם הרגיל של החגורה, דהיינו שבלעדי המפתח לא היה ניתן לסגור את החגורה, או שהמפתח משמש להארכת החגורה מעט עד למידה הרצויה, כי באופנים אלו המפתח הופך לחלק מהחגורה. אולם, תליית המפתח בחגורה בנוסף על האבזם, וכל שכן חיבורו לחגורה ללא כל תועלת,

[שו"ע שא, יא, ומשנ"ב מה; ביאורים ומוספים דרשו, 32]

"הקשנו קלות על הדלת, קול הדיבור נפסק, ואנו שומעים: 'מי דופק בשעה כל כך מאוחרת?!' ומיד שמענו את מרן הגר"י אדלשטיין זצ"ל" אומר: 'אולי זה מישהו שכואב לו משהו? צריך לפתוח'..."

ליארצייט הגאון רבי יעקב איידלשטיין זצ"ל

יעקב מלהופיע בקובץ. פניות רבות מכל רחבי העולם התקבלו במערכת, המה ראו כן תמהו – מה קרה? האם הגליון כבר אינו יוצא לאור? האם מרן אינו חש בטוב?... עתה נביא דברים כהווייתם:

"ב"ה זכינו ומרן היה מקבל את הקובץ לביתו מדי שבוע והיה מעיין בו ארוכות, ומאוד החשיב את הקובץ ותכניו המגוונים מגדולי הדור. באחת השבועות פנה למקורביו ואמר כי הוא חש שאין זה מן הראוי להביא את דבריו במסגרת קובץ חשוב זה בתוך שאר גדולי ישראל, ועל כן מבקש שלא להכניס את העלון לקובץ הנכבד, לפי שאינו בדרגה כזאת לתת שיחות לכלל ישראל, וזה מסור לגדולי הדור. ובכן מיד קיימנו את בקשתו ולצערם של רבים העלון לא נכנס לקובץ. "לאחר כשבוע התחילו כאמור השאלות מהציבור החשוב, לאן נעלם העלון 'גאון יעקב', ומשרבו הפניות לא היה מנוס מלנסות ולבקש שוב ממרן זצ"ל שמדובר כאן בזיכוי הרבים גדול, וציבור גדול מתחזק מן הדברים, ובשלב מסוים אף נתבקש עורך הקובץ להכין מכתב בקשה לרבנו הגדול, ואף להיכנס ולדבר עמו בעניין זה. ואכן לאחר הפסקה קצרה של כמה שבועות זכינו והרב הסכים שהעלון יוכנס שוב לקובץ מחמת הזיכוי הרבים הגדול שיש בתפוצה הגדולה."

אחד מתלמידיו של הגר"י זצ"ל, שקיבץ מידי שבוע את שיחותיו ודברי תורתו בגליון השבועי 'גאון יעקב', סיפר: "היה זה בשעת לילה מאוחרת, וליתר דיוק בחצות ועוד 16 דקות. אמצע השבוע. עוד כשגרנו בניין מול ביתו של מרן זצ"ל. כמדי שבוע היינו מעבירים לו לאחר תפילת ערבית או בהזדמנויות אחרות את המעטפה הלבנה ובה שיחתו השבועית עבור הגליון.

"באותו יום, בשעה האמורה, אנו מדלגים בגרם המדרגות לביתו שבקומה הראשונה, בהתרגשות אולי יפתח לנו בשעה כה מאוחרת (אע"פ שגם בשעות מאוחרות הרבה יותר היה הבית הומה אדם, הלילה הפסיק זרם המבקרים 'מוקדם' יחסית). והנה אנו מתקרבים לדלת, ואנו שומעים קול שיחה. הקשנו קלות על הדלת, הדיבור נפסק, ואנו שומעים: 'מי דופק בשעה כל כך מאוחרת?'; ומיד מרן זצ"ל אומר: 'אולי זה מישהו שכואב לו משהו... צריך לפתוח... והדלת נפתחה. מעשה מופלא הקשור בגליון זה, הביאו ב'קובץ גליונות' לאחר פטירתו:

"אחר היאסף הארון, נוכל עתה לשוח ולגלות טפח מגדלותו וענוותנותו העצומה של מרן זצ"ל, ובהסתלקותו מעמנו נחשוף את התעלומה עליה תמהו רבים, מדוע לפני תקופה, למשך מספר שבועות נפקד מקומו של העלון 'גאון

פניני הפרשה

"אני זוכר את האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, אלו פנים מאירות היו לו! כשהוא היה הולך ברחוב, כולם באו לראות. היה זה מחזה מרהיב לראות את פניו מרהיב לראות את פניו המאירות באור של קדושה..."

"ר' ברוך בער שלא הבין אנגלית, פנה לעומד לידו ושאל: 'וואס רעדט דער ערל?' - מה הערל הזה מדבר?..."

"אני זוכר את האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, אלו פנים מאירות היו לו! כשהוא היה הולך ברחוב, כולם באו לראות. היה זה מחזה מרהיב לראות את פניו המאירות באור של קדושה..."

"זוהי השראת השכינה באדם עצמו. רואים על האדם ומבינים שאותה הארה באה לו מהקב"ה, כמו אותו גוי, ראש העיר ניו יורק, שאמר כי ברור שאדם כזה לא בא מקוף, הוא ודאי נוצר ע"י בורא עולם..."

(תפארת שמשון)

ושכנתי בתוכם (שמות כה ח)

שח רבי שמשון פינקוס זצ"ל:

"ראינו במהלך הדורות יהודים שהיו מקום להשראת השכינה, בחינת בית המקדש. זכורני בהיותי ילד, אבי היה מדבר כל הזמן היה על מרן הגאון ר' ברוך בער זצ"ל, שהשכינה היתה שורה עליו. פניו היו מאירות באור מיוחד, ואפילו גוים הכירו בכך.

"כאשר ר' ברוך בער זצ"ל הגיע לעיר ניו יורק, נערך לכבודו טקס קבלת פנים באולם הגדול והמכובד ביותר במעמד ראש העיר. במהלך הטקס מסר ראש העיר לר' ברוך בער את 'מפתח העיר' ואמר כי האיש הזה מפריך את התאוריה של דרוין... 'מי שרואה את האיש הזה יודע שאדם לא בא מקוף'..."

קנין חכמה - פרקי אבות

פעם התארח יהודי אצל ר' ברוך מרדכי צ'רני במשך חודש, ואפילו לא ידע שהוא בעל הבית אלא חשב שגם הוא אורח כמותו. ובאחד הימים שאלו: "מה דעתך, האם בעל הבית יסכים שאשהה כאן עוד?"...

ביקש להתייעץ עמו בדבר מה:

"שמתי לב", אמר לו, "שכמוני כמון, גם אתה נמצא כאן בבית כבר תקופה לא קצרה, ומן הסתם בקי אתה בהליכות הבית. ובכן, לא נעים לי מבעל הבית. אני נמצא כאן כבר חודש ימים, האם לא נראה לך שזה זמן רב מדי? האם הוא יביט על כך בעין יפה? האם יש טעם להישאר כאן עוד תקופה?"...

"למה לא?", ענה ר' ברוך מרדכי, "הנה, אני נמצא כאן כבר הרבה יותר זמן, ואף אחד לא אומר לי דבר..."

(ע"פ בנתיבות אבות)

והוי מקבל את כל האדם בשמחה (אבות ג יב)

בעיר ורשה התגורר יהודי בשם רבי ברוך מרדכי צ'רני ז"ל, שהיה מחסידיו של בעל הדברי שמואל מסלונים. הוא היה איש אמיד, בעל חסד ומכניס אורחים גדול, והעניינים התנהגו בביתו כבביתם שלהם.

העיד עליו הגאון רבי שבתי יגל זצ"ל: "כאשר ר' ברוך מרדכי נח בביתו על הספה, אין זאת אומרת ששכב על מיטתו, אלא שבמקרה הצליח לתפוס מקום לפני שאורח אחר הקדימו..."

פעם התארח אצלו יהודי במשך חודש שלם, ללא שידע אפילו מיהו בעל הבית. באחד הימים התיישב האורח ליד ר' ברוך מרדכי, וכיוון שלא הכירו

לשמע הסיפור נחרד הרופא וזעק לעבר הקוזקים: "מה זאת עשיתם? הלא פגעתם ביהודי קדוש ונשגב. עוונכם גדול מנשוא, לכו אליו והעתירו לפניו, אולי ימחל לכם"

התפילה שייסדה את ברדיטשוב - מעשה על כוחה של תפילה מתוך גליון 'זכר מאמינים' שעי" בני אמונים'

ברבי ליבר שעמד בתפלתו מכה אחר מכה, עד שדם רב החל שותת מגופו, וטליתו הצחורה האדימה כלה.

לפלא היה בעיני הקוזקים, כי כל אותה עת לא מש רבי ליבר מתפלתו. הוא נותר נטוע במקומו, סופג את המכות ללא נייע, ואף הגה לא נפלס מפיו. גם כשדם רב שתת ממנו, לא השמיע ולו אנחה קלה.

הדבר המם אותם כל כך, עד שהם חדלו ממכותיהם, פנו לדוכס ושאלוהו: "הכיצד יתכן שאנו הכינוהו מכות רבות ונמרצות כל כך עד שדם רב שתת מגופו, והוא שותק? אין זאת אלא כי מלאך אלקים הוא".

הדוכס ביטל את דבריהם בחוסר אמון, אך מיהר להסתלק מהמקום. בין כך ובין כך סיים רבי ליבר את תפלתו, ורק אז חש בכאבים העצומים שהסבו לו פצעיו. בקשי רב הוא שב לביתו, וזמן רב ארך עד שהחלים.

אף הדוכס הגיע לטירתו, אלא שבעוד רבי ליבר מחלים ממכותיו, הדוכס הלך ונחלה. בתחלה לא יכול היה להניע את ידו הימנית, לאחר מכן התפשט השיתוק אף לידי השמאלית, משם לרגל ימין ולאחר מכן לרגל שמאל, עד שהפך הדוכס כאבן דומם, מוטל על מטתו ללא יכולת להניע איבר.

בכירי הרופאים נקראו למטתו ונסו לרקוח לו מרקחות שונות, אולם מצבו הלך והחמיר. לבסוף נקרא למטתו רופא יהודי אשר בדיקה קלה הספיקה בעבורו כדי להבין כי אין זו מחלה ככל המחלות, כי אם עונש שנשלח לדוכס על מעשיו. הוא בירר אצל מקורבי הדוכס על קורותיו של הדוכס באותו יום שבו לקה במחלתו, ועד מהרה שמע מהקוזקים את אשר ארע.

לשמע הסיפור נחרד הרופא וזעק לעבר הקוזקים: "מה זאת עשיתם? הלא פגעתם ביהודי קדוש ונשגב. עוונכם גדול מנשוא, לכו אליו והעתירו לפניו, אולי ימחל לכם".

הדוכס ששמע את הדברים לא אחר לקימם. הוא שלח מיד את רופאו לביתו של רבי ליבר כדי שירפאו ממחלתו, ובד בבד שלח אליו שליחים שיבקשו ממנו שימחל לו על חטאו.

רבי ליבר הבהיר לשליחי הדוכס, כי לא ימחל לאדונם, אלא אם יתחייב לבנות בית כנסת במקום שבו רגיל היה לעמוד ולהתפלל ביער.

הדוכס הסכים מיד לבקשתו של רבי ליבר, ועוד באותו היום שלח את פועליו להתחיל בבניית בית הכנסת. והנה זה פלא, ככל שהתקדמה הבניה, כך הלך הדוכס והחלים משיתוקו. כשהסתיימה הבניה, ובית הכנסת הענק והמפאר עמד על כנו, אף הדוכס שב לאיתנו כבתחלה.

שנאתו של הדוכס לכל יהודי, התחלפה מני אז לאהבה ולהערצה. זמן מה לאחר שהסתיימה בניית בית הכנסת ביקר הדוכס בביתו של רבי ליבר, ובמהלך הפגישה שאלו מה עוד יוכל לעשות למענו.

רבי ליבר השיב כי מבקש הוא שיבנו סביב בית הכנסת בתים שבהם ידורו יהודים. אף לבקשה זו נענה הדוכס, וכך קמה לה אט אט העירה ברדיטשוב, שבה דר לימים הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב. רבי לוי יצחק בחר לבנות את בית מדרשו סמוך לבית הכנסת של רבי ליבר, באומרו כי מכון הוא כנגד שער השמים.

מגדולי הצדיקים והמקובלים בדורו היה המגיד הרב הקדוש רבי אליעזר ליבר מברדיטשוב זי"ע. רבי ליבר נולד לאחת המשפחות המיחסות שבישראל. אביו רבי אברהם ב"ר שמואל אשכנזי היה נכד הגה"ק המקבל האלקי רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע, אשר נעקד על קדוש ה' בעצומן של גזרות ת"ח ות"ט, ואמו היתה נכדת הקדוש רבי יחיאל מנמירוב אשר אף הוא נעקד על קדוש ה' בגזרות ת"ח ות"ט, הי"ד.

בעקבות אותן גזרות קשות גלה רבי אברהם מקראקא - עיר מולדתו, והתישב בעירה ביסטריץ הסמוכה לברדיטשוב, שם נולד לו לעת זקנתו בנו רבי ליבר. בראשית שנות ילדותו התיתם רבי ליבר מאביו, אשר הוריש לו סכום כסף רב שבאמצעותו הרבה לעשות צדקות וחסדים עד בלי מספר.

משחר טל עלומיו היה רבי ליבר עובד את ה' בתמימות מופלגת. במשך רוב שעות היום ניתן היה לראותו שוהה ביער הסמוך לביסטריץ, עוסק בדבקות ובחשק בתורה ובעבודת ה', תוך שהוא מתבודד ונסתר מהעולם ומבריותיו.

בערוב ימיו של רבי ליבר הכירו רבים בגדלותו, והחלו פוקדים את חצרו להתבשם מנועם זיו אמרותיו ולהושע מפיו בדבר ישועה ורחמים. רבי ליבר זכה לאריכות ימים מופלגת, ונפטר בן מאה ושלוש שנים.

כאמור, שמו של רבי ליבר נודע לדורות כ'רבי ליבר הגדול מברדיטשוב'. ספור נורא הוד אף נמסר בהקשר לכנוי זה, וכך מספר נכדו, המלקט הנודע רבי חיים ליברזון בספרו 'ארץ החיים' (עמ' לג):

בשעה שהתיישב רבי אברהם אביו של רבי ליבר בעיירה ביסטריץ, עדיין לא היתה העיירה ברדיטשוב קימת על המפה. היא נוסדה שנים רבות לאחר מכן, מעבר לנהר הסמוך לביסטריץ, בשטח היער שבו נהג רבי ליבר להתבודד מאז ימי נעוריו.

יער גדול ורחב זה היה רק אחד מנכסיו הרבים והעצומים של הדוכס מביסטריץ, פריץ רשע ושונא ישראל, אשר נכסיו הרבים הניבו לו רוחים עצומים והעצימו את גאוותו עד בלי שיעור.

ביום מן הימים יצא הדוכס מביסטריץ לסיור מקיף בשטחי אחוזותיו כשהוא מלווה בחבר מרעיו, פלוגת קוזקים חמושים מכף רגלם ועד קדקודם, אף הם שונאי ישראל כמותו.

הגיעה החבורה סמוך לקרחת היער שבה עמד רבי ליבר, כשהוא מעוטר בטליתו ותפיליו ועוסק בתפלתו. והנה, כחמורו של בלעם שראה מה שלא ראה אדוניו, כך סוסיו של הדוכס חשו בקדושה החופפת על המקום, ומיד נסבו לאחור וביקשו להמלט, תוך שהם מטלטלים את עגלתו של הדוכס ואת תכולתה האנושית עד שכמעט התפרקו עצמותיהם של הנוסעים.

בקושי גדול הצליחו הקוזקים לעצור בעד הסוסים ממנוסתם המבהלת. הדוכס יצא מן העגלה כשהוא רועד כלו מהחוויה 'המטלטלת', ומיד פקד על חבר מרעיו לראות על מה יצא קצפם של הסוסים. עד מהרה שבו הללו כשהתשובה בפיהם: יהודי בעל מראה קדוש ונורא עומד בתוך היער עטוף בבד לבן, ללא נייע וללא זיע. מראהו הנורא הוא כנראה הגורם לבהלת המות שאחזה בסוסים. חמתו של הדוכס בערה בו עד להשחית, והוא פקד מיד על חבורת הקוזקים להכות את רבי ליבר בשוטיהם עד מוות. הקוזקים מהרו לעשות כדבריו, והכו

כאשר נודע למרן הגר"ח סולובייציק זצוק"ל כי ר' ברוך זלדוביץ שילם את כל הכסף מכיסו, תמה ושאלו: "אם כן, למה החזקת אותי בביתך יותר מחודש, ולא נתת לי מיד את כל הסכום?"

ויקחו לי תרומה (שמות כה ב)

שמח מרן הגר"ח שמחה גדולה ויצא לוואלוז'ין ופרע את חובות הישיבה. והנה, לאחר זמן קצר באו שני הנדיבים ממינסק, ר' ברוך זלדוביץ ור' דובער פינס, להתדיין לפני גאב"ד ור"מ וואלוז'ין. התובע היה ר' דובער פינס, שטען כי הוא שותף לר' ברוך בכל עסקיו, ועכשיו שהקרה ה' לפני שותפו עסק טוב ומוצלח שכזה - הצלת ישיבת וואלוז'ין, והוא נתן את כל הסכום מכיסו - הוא תובע ממנו את מחצית העסק... דהיינו, שיקבל ממנו חזרה את מחצית הסכום שהוציא מכיסו, על מנת שגם הוא, ר' דובער, יהיה שותף בהצלת הישיבה. כאשר נודע למרן הגר"ח כי ר' ברוך שילם את כל הכסף מכיסו, תמה ושאלו: "אם כן, למה החזקת אותי בביתך יותר מחודש, ולא נתת לי מיד את כל הסכום?" ענה לו ר' ברוך בפשטות: "וכי דבר קל הוא, להוציא מהכיס סכום גדול כזה? רבות עמלתי לכבוש את תאות הממון שבליבי לתת את מחצית הסכום, ואחר כך ניהלתי מלחמה פנימית עד אשר פעלתי בעצמי לתת גם את המחצית השנייה..." (ע"פ אזניים לתורה)

סיפר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל מעשה ששמע בעת לומדו בישיבת וואלוז'ין: פעם יצא מרן הגאון רבי חיים סולובייציק זצוק"ל למינסק, לשם הצלת ישיבת וואלוז'ין שהיתה שקועה בחובות גדולים. במינסק התגוררו שני גבאי ישיבת וואלוז'ין המופלגים בתורה, יראי ה' ונדיבי לב, ה"ה הרב ברוך זלדוביץ ז"ל והרב דובער פינס ז"ל, ומרן הגר"ח זצ"ל סר לבית ר' ברוך זלדוביץ וסיפר לו את מטרת בואו. הסכום הדרוש היה די גדול, ור"ב זלדוביץ הבטיחו שהוא ישתדל בדבר, ובינתיים התאכסן הגר"ח בביתו ועסק שם בתורה. לאחר מספר ימים שאל מרן הגר"ח את מארחו כיצד מתקדמים מאמצי איסוף הכסף עבור הצלת הישיבה, וענה ר' ברוך שכבר יש בידו מחצית הסכום. שמח מרן הגר"ח מאד ושב לתלמודו. עבר חודש מאז בואו למינסק, ושוב פנה הגר"ח לר' ברוך ושאלו על מצב העניינים. ענה לו ר' ברוך: ב"ה, ממש בימים אלו נמצא סוף סוף בידי כל הסכום.

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם אדם מחויב למסור את כל ממונו כדי להימנע משמיעת לשון הרע ורכילות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים':

בני ביתו - אינו נכלל בגדר סכנת נפשות שיהיה מותר לעבור משום כך על לאו מן התורה, ואף לא לעבור על איסורים מדרבנן. וכן כתבו עוד פוסקים, שאפילו על שבות דשבות אסור לעבור משום הפסד ממון, עיי"ש הטעם. ולעניין הפסד כל ממונו כדי להימנע משמיעת לשון הרע ורכילות, שהוא לכאורה לאו שאין בו מעשה, הביא בעיקרי דינים בשם הריב"ש שאף בלאו שאין בו מעשה צריך למסור כל ממונו, וכן דעת הגר"ח קנייבסקי. והוסיף בעיקרי דינים שייתכן שגם להסוברים שלאו שאין בו מעשה הוא כעשה ואין מחויב למסור כל ממונו בשביל כך, יתכן שבאיסור שמיעת לשון הרע הדין שונה, וכן דעת הגר"נ קרליץ, שמסתבר שנחשב כ'קום ועשה'; כיוון שעושה מעשה חיובי של שמיעה. והגר"א גניחובסקי הסתפק בזה, אולם כתב שדלעת הריב"ש הנ"ל ודאי חייב למסור את כל ממונו.

ואם יחליט שאינו רוצה בשמיעת הדיבורים האסורים, לדעת העיקרי דינים' מכל מקום מעמיד עצמו בסכנה שמא כן יתקבלו הדברים בלבו. ודעת הגר"נ קרליץ, שכיוון שלא ניחא ליה בשמיעת הדברים, והקבלה בלב מגיעה אליו ממילא, לא נחשב כ'קום ועשה' ואינו מחוייב למסור את כל ממונו (אלא רק לדעת הריב"ש הנ"ל שגם בלאו שאין בו מעשה מחוייב למסור את כל ממונו).

בסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי כותב החפץ חיים, כי גם אם יפצירו באדם מאוד, ואפילו אביו או רבו, שיספר להם על עניין מסוים, והוא יודע שבתוך הסיפור יוכרח לבוא לידי לשון הרע, ואפילו אבק לשון הרע - אסור לו לשמוע להם.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים, כי אם אמרו לו אביו או רבו שבקשתם היא לתועלת, יש שכתבו שנראה שמותר לו לסמוך עליהם, אפילו אינו יודע מהי התועלת. אכן, אם יש חשש שאם לא יפרטו את סיבת התועלת לא יאמין הנשאל שזה לתועלת, חייב המבקש לספר את סיבת התועלת, כדי שהמספר יכוון בסיפורו לתועלת - שזהו אחד התנאים להיתר לספר לשון הרע לתועלת.

עוד כותב החפץ חיים, כי כמו בכל שאר לאווין, אסור לדבר לשה"ר גם במקום של הפסד, ואפילו יישאר מחוסר פרנסה. ולדוגמה, אדם שעובד אצל אנשים שאין בהם ריח תורה, ואם ישמור פיו יחזיקו אותו לשוטה ופתי ויפטרו אותו - אין זה מתיר לו לדבר לשון הרע, ומחוייב לתת את כל אשר לו ולא לעבור. בביאורים ומוספים מביאים על כך את דברי המשנ"ב (תרנ"ו סק"ג), שאף אם יצטרך לחזור על הפתחים אי אפשר להתיר עבור זה איסורי תורה, וכן כתב לקמן בחפץ חיים' שפשוט לכל יודעי דת ודין, שדבר זה שאינו יכול לפרנס את

המוסר היומי

"בלשון הרע שהאדם מדבר, הוא מעורר דין על עצמו"

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

כיון שהתעוררה על תפילתו רוח הטומאה. ועוד אמרו במדרש: לעתיד לבוא הכל מתרפאין ונחש אין מתרפא, וכשם שנחש אין לו רפואה, כך האומר לשון הרע על חבירו אין לו רפואה לעתיד לבוא. ולפעמים גורם העוון הזה למות במיתה חמורה מאד, הקשה מכל תתק"ג מיני מיתה שנבראו בעולם, רח"ל." [כבוד שמים פרק ב, אות טז-יח]

"בלשון הרע שהאדם מדבר, הוא מעורר דין על עצמו, כמו שאמרו במדרש, אדם שמדבר רעה על חבירו, אף מלאכי השרת מדברים עליו רעות וחנופה לפני הקב"ה, ולהיפך - אדם שמדבר טוב על חבירו, אף מלאכי השרת מדברים עליו זכות טוב לפני הקב"ה.

ובזוהר הקדוש אמרו: מי שיש בו לשון הרע, לא עולה תפילתו לפני הקב"ה,

מרן ראש הישיבה קרא לי ואמר: "שמעתי שאתה רוצה להפסיק לנסוע" אמרתי לו: אכן, אני מרגיש שאני נוסע ללא שום תועלת. הוא עצם עיניו למספר דקות, ולפתע פקחן ואמר לי: "מה שהיה עד עכשיו - היה! מכאן ואילך אתה תראה שהכל יפתח לך"...

הרב אלחנן ויסבורד ראש רשת הכוללים 'יששכר באוהליך' מספר על ברכת ראש הישיבה מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

זוהת התרימה (שמות כה, ג)

לשוב לארץ ישראל, קבלתי תרומה נוספת שהותירה את חשבון הבנק של הרשת ביתרה לטובת האברכים.

למדתי מכך שלעמול ולהשתדל - חייבים, אבל מהיכן תגיע הישועה? אי אפשר וגם לא צריכים לדעת.

לפני כמה שנים בתחילת דרכי, פגשתי יהודי ממונסי שהתלהב ונתן לכולל שלושת אלפים דולר. אותו יהודי, היה אף הוא בתחילת דרכו בעולם העסקים, ואת הכסף שנתן לכוללים הוא לווה מאחרים. הוא עשה זאת לאחר שהראיתי לו את דבריו של רבינו יונה ב'אגרת התשובה': "הרוצה להנצל מהעוון והעונש המר יתעסק בצרכי הרבנים והתלמידים."

בשנה הבאה לקח אותו יהודי על שכמו אחזקת שלושה אברכים. אחרי כמה חודשים קבלתי ממנו שיחת טלפון בה בישר לי שנכנס עכשיו לעסק גדול, והוא מבטיח את כל המעשרות לכולל, ומבקש את ברכת ראש הישיבה לעסק. הלכתי וסיפרתי לרבינו על בקשת אותו יהודי, ותגובתו היתה: "למה רק מעשר? תגיד לו שיתן חמישים אחוז; שיעשה שותפות עם הקדוש ברוך הוא!"

אותו יהודי הסכים, ומאז הצליח בעסקים, עד שזכה להעלות את סכום התמיכה שלו פי ארבעה, ואחרי תקופה הוא העלה את תרומתו פי עשרה! כיום, אותו יהודי הינו עשיר מופלג, ומספר את סיפורו לכל המעוניין לשמוע. באופן זה הוא עושה עבורי את העבודה: הוא מתקשר לכל נדיב חדש אליו אני מגיע, ומשכנע אותו עד כמה כדאי לו לעשות את השותפות הזו.

דברי חיזוק לאשה

סיפר יהודי המחזיק רשת כוללים בשליחות רבינו, ומטבע הדברים מרבה בנסיעות לחוץ לארץ לגיוס כספים, ומותיר את אשתו לבדה בבית.

"פעם ביקשתי מרבינו למסור לרעייתי דברי חיזוק, וכה אמר לי:

'הנה אתה נוסע ממקום למקום, וממילא גם נהנה קצת בעולם הזה, לראות נופים ומקומות חדשים. אבל היא יושבת במטבח ולא נהנית כלל, רק מחכה בשקט ובגבורה לשובו של בעלה. עליה לדעת ששכר רב מאוד שמור לה כולו בעולם הבא'.

אין לתאר כיצד רוממו הדברים את רוחה של רעייתי, והעניקו לה כוחות מחדשים!"

(מתוך הספר 'רבי אהרן לייב')

שנה אחת, ימים ספורים לפני ראש חודש שבט, היה חסר בקופת הכולל סכום כסף גדול. התיישבתי במוצאי שבת, וניסיתי לתפוס כמה וכמה גבירים שהיו אמורים להעביר לי סכומים גדולים, אולם אותו יום היה יום אידם של הגויים, המשרדים בחו"ל היו סגורים, ולא היה שייך לתפוס אף אחד. בשעה חמש לפנות בוקר, כשהייתי מיואש כמעט לגמרי, נכנסתי לחדרו של ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן ושאלתי אותו אם אוכל לפנות לכמה גבירים, ולדבר באוזניהם דברים חריגים כדי שיתעוררו ויצילו את המצב. ראש הישיבה פתח את הסידור, דפדף בזמירות של מוצאי שבת. הוא פתח בזמר 'איש חסיד', והחל לקרוא: "זימתי ונמכרתי להעבידי לכבודך ולא לכבודי", ואז אמר: "אל תעשה כלום. לך לביתך ותתפלל, והקדוש ברוך יעזור לך". עשיתי כדבריו, ולאחר ארבעים ושמונה שעות התקשר גביר אחד מעצמו ושילם את כל הסכום החסר לאותו חודש.

באחת הפעמים, נסעתי במשך כמה חודשים אחת-עשרה טיסות רצופות לחו"ל, במטרה לאסוף מנדיבי עם למען עמלי התורה. למרבה הצער, לא הצלחתי לאסוף ולו פרוטה אחת מעבר לכיסוי הוצאות הטיסה היקרות. הרגשתי שאין לי יותר שום טעם להמשיך בנסיעות הללו והחלטתי להפסיק לנסוע.

מרן ראש הישיבה קרא לי ואמר: "שמעתי שאתה רוצה להפסיק לנסוע?" אמרתי לו: אכן, אני מרגיש שאני נוסע לחינם ללא שום תועלת. שתיקה השתררה בחדר. ראש הישיבה עצם את עיניו למשך מספר דקות, ולפתע פקחן ואמר לי בתוקף: "מה שהיה עד עכשיו - היה! מכאן ואילך אתה תראה שהכל יפתח לך". שאלתי: אז מה לעשות למעשה? והוא אמר לי: "תיסע שוב".

נסעתי בלב כבד. היה זה יום שישי. לקראת סיום הטיסה, לפני שנחתתי בניו יורק, התבררתי כי נגיד אחד, שמעולם לא פגשתי ולא הכרתי כלל, שמע על המצוקה של רשת הכוללים ונכנס אל מרן ראש הישיבה בארץ. הוא אמר לו שהוא מבקש לזכות בהחזקת התורה של 'יששכר באוהליך' ותרם את רוב הסכום שהיה חסר.

זמן קצר לאחר הנחיתה, אני מקבל שיחה מבעל ממון אחר, והוא אומר לי ששמע על המצוקה הגדולה שהרשת נמצאת בה. ביקשתי לפגוש אותו אך הוא אמר: "אין מה להיפגש. תן לי את מספר חשבון הבנק של הרשת". לאחר שעה קבלתי הודעה, שהתקבלה העברה בסכום גדול מאוד. לאחר השבת, כשעמדתי